

การยกระดับการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์
ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
Enhancing Productivity of an Organic Vegetable Community Enterprise
to Meet Organic Agriculture Standards: On Tai Sub-district, San
Kamphaeng District, Chiang Mai

พิไล เลิศพงศ์พิรุฬห์

Philai Lertpongpiroon

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จ. เชียงใหม่ 50300
Department of Economics, Faculty of Management Science, Chiang Mai Rajabhat University,
Chiang Mai 50300, Thailand

Corresponding author: Email: philai_ler@cmru.ac.th

(Received: September 9, 2024; Revised: November 19, 2024; Accepted: January 22, 2025)

Abstract: The purposes of this research were to: (1) study the types and patterns of productivity within the organic vegetable planting community enterprise group in On Tai Sub-district; (2) develop productivity in accordance with organic agricultural standards; and (3) analyze the problems and obstacles related to achieving organic agricultural standards, using a participatory action research approach. The qualitative data were collected from vegetable farmers engaged in each stage of the organic agricultural standard process. The data were analyzed using a descriptive method. The results indicated that 40 farmers participated in the organic agricultural standard training, and 20 farmers applied for organic certification inspection. Fourteen farmers underwent the first round of inspection, and 10 of them passed, with conditions set for approving their planting systems. Only four farmers successfully met the organic agricultural standards. Due to the strict requirements of the organic certification system, few farmers were able to obtain certification. The findings of this research align with the national strategy for organic agriculture development and may serve as a model for organic agricultural production in other areas.

Keywords: Community enterprise, productivity enhancement, organic agriculture

บทคัดย่อ: งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะและรูปแบบการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ ตำบลออนใต้ 2) พัฒนาการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และ 3) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม มีวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในแต่ละขั้นตอน มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ได้เข้าร่วมอบรมมาตรฐานการผลิต จำนวน 40 คน มีการยื่นใบสมัครเพื่อเข้ารับการตรวจ 20 คน มีการเข้ารับการตรวจรอบที่หนึ่ง จำนวน 14 คน ผ่านการตรวจและปรับปรุงระบบการปลูก จำนวน 10 คน และผ่านเกณฑ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 4 คน เนื่องจากกระบวนการผลิตเกษตรอินทรีย์มีมาตรฐานเข้มงวด จึงทำให้มีเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานไม่มากนัก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศ และใช้เป็นต้นแบบในการผลิตเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่อื่น ๆ ได้

คำสำคัญ: วิสาหกิจชุมชน การยกระดับการผลิต เกษตรอินทรีย์

คำนำ

ตำบลออนใต้ เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ถึง 9 ครั้ง และทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้ดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ อาศัยหลักการสร้างความเข้มแข็งให้คนและครอบครัวในชุมชน ให้มีความพร้อมที่จะพัฒนา แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก (Lertpongpiroon, 2022)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ หมู่ 6 บ้านแม่ผาแพน ตำบลออนใต้ เป็นการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ โดยไม่ใช้สารเคมี จุดเริ่มต้นจากการปลูกสำหรับการบริโภคภายในครัวเรือน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักอินทรีย์จากสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 เชียงใหม่ และสำนักงานเกษตรอำเภอสันกำแพง เกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ และจากกระแสความนิยมของประชาชนที่มีความต้องการบริโภคพืชผักที่เป็นเกษตรอินทรีย์ ทำให้ทางกลุ่มมีความต้องการอบรมความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มเติม พร้อมกับเข้าการตรวจรับรองมาตรฐาน โดยตำบลออนใต้ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหนึ่งในโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบล (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในโครงการวิจัยและการบริการวิชาการ เช่น โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบล (Mingchai, 2021) จึงทำให้เกิดงานวิจัยและบริการทางวิชาการโดยมหาวิทยาลัยในแต่ละพื้นที่เกิดขึ้น

การทำเกษตรอินทรีย์มีความสำคัญต่อการผลิตและการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารเกษตรในประเทศไทย โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 กำหนดวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการเกษตรอินทรีย์ ขณะที่ข้อมูลการทำเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย มีฟาร์มของเกษตรกรอินทรีย์ จำนวน 13,154 ฟาร์ม มี

พื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ในปี พ.ศ. 2558 จำนวน 284,918.4 ไร่ (Ueasangkomsate *et al.*, 2018) เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญและกระแสการบริโภคผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ของ Pimsawat and Treewannakul (2018) พบว่า เกษตรอินทรีย์เป็นแนวทางการผลิตที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพ ความปลอดภัยด้านอาหารของผู้ผลิตและผู้บริโภค ทำให้ความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์มีการขยายตัว ปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของ Sookplung *et al.* (2022) พบว่า ผู้ทำการเกษตรอินทรีย์ เป็นเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน สมาชิกจึงได้รับการสนับสนุนด้านความรู้และความปลอดภัยในการทำเกษตรอินทรีย์ ขณะที่ปัญหาของการผลิตเกษตรอินทรีย์ของ Maneechoti and Athinuwat (2019) คือ การทำเกษตรอินทรีย์ มีข้อปฏิบัติมากมาย อีกทั้งเป็นแนวทางการผลิตที่ตั้งอยู่บนกระบวนการแห่งการเรียนรู้ ทำให้เกษตรอินทรีย์เป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อน รวมทั้งปัญหาการผลิตเกษตรอินทรีย์ของ Kanta and Tasena (2022) พบว่า การเกษตรแบบเชิงเดี่ยว ใช้สารเคมีเป็นจำนวนมาก ส่งผลเสียต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยของ Xie *et al.* (2015) พบว่า อายุ ความเสี่ยง แรงงาน รายได้ และสภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญในการทำเกษตรอินทรีย์ ขณะที่ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรอินทรีย์ในนครหลวงเวียงจันทน์ ของ Louangphan *et al.* (2022) พบว่า กลุ่มเกษตรอินทรีย์ มีบทบาทสำคัญในการผลิตและตอบสนองต่อความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยจากสารเคมี

พิจารณาจากความสำคัญของเกษตรอินทรีย์ที่ส่งผลดีต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค ประกอบกับในพื้นที่ มีการรวมกลุ่มในนามของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ จึงทำให้เกิดงานวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาลักษณะและรูปแบบการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ 2) ศึกษาพัฒนาการ

ผลิตเพื่อให้เกษตรกรได้รับใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และ 3) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

อุปกรณ์และวิธีการ

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ในพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐรวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนมกราคม 2564 – ธันวาคม 2564 พื้นที่ทำการวิจัยได้แก่ ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จึงเป็นงานวิจัยที่เป็นกรณีศึกษาในพื้นที่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ จำนวน 60 คน

การศึกษาลักษณะและรูปแบบการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน ได้แก่ ประธานกลุ่ม และสมาชิกที่เป็นตัวแทนกลุ่ม โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากสมาชิกที่ต้องการเข้ารับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

การพัฒนาการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ผู้ที่เข้าร่วมการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน คือ 1) สมาชิกของกลุ่มที่เข้าร่วมอบรมทางวิชาการเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากกรมวิชาการเกษตร จำนวน 40 คน 2) สมาชิกที่มีการยื่นเอกสารเข้ารับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 20 คน 3) สมาชิกที่ทำการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และเข้ารับการตรวจรับรองระบบการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ตามแบบบันทึกการผลิตพืชครั้งที่ 1 ข้อมูลประจำปี 2564 จำนวน 14 คน และ 4) สมาชิกที่มีการปรับปรุงระบบการผลิตตามคำแนะนำของนักวิชาการเกษตร จำนวน 10 คน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประเมินมาตรฐาน ได้แก่ นักวิชาการจากสำนักวิจัยและพัฒนาการ

เกษตรเขตที่ 1 เชียงใหม่ ที่เข้าร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) จัดอบรมทางวิชาการเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 2) เข้ามารับใบสมัครและตรวจหลักฐานของเกษตรกรที่ขอรับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และ 3) เข้ามาตรวจระบบการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในการปรับปรุงแปลง โดยคัดเลือกจากนักวิชาการที่ได้รับการมอบหมายให้ลงพื้นที่ปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยศึกษาจากปัญหาวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ มีการปฏิบัติการ เพื่อแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการวิจัย และมีการปฏิบัติการร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ประกอบไปด้วย 1) การวางแผน โดยการศึกษารูปแบบและลักษณะการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกผักอินทรีย์ วิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน วิเคราะห์ความต้องการ เพื่อวางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ 2) การปฏิบัติ มีการดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ 3) การสังเกตการณ์ มีการสังเกตการณ์สิ่งที่เกิดขึ้น สังเกต การจัดบันทึก และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 4) การสะท้อนการปฏิบัติ โดยการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอภิปรายผล และประเมินผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อนำสู่การเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมที่เป็นปัญหา โดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย (Jaiwivatkul, 2010)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากเกษตรกร ประกอบด้วย 1) การศึกษาถึงแผนงาน การดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกผักอินทรีย์ โดยการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน 2) การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 3) การสังเกตการณ์ เกี่ยวกับระบบการผลิต

และการบันทึกข้อมูล ในแบบบันทึกการผลิตพืช 4) การสะท้อนการปฏิบัติงาน วิเคราะห์จากผลการเข้ารับการตรวจตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พร้อมกับมีการปรับปรุงการผลิตตามข้อเสนอแนะของนักวิชาการในแต่ละขั้นตอนการผลิต

การวิเคราะห์ข้อมูล

มีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีวิจัยเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย ลักษณะและรูปแบบการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ ตั้งแต่ลักษณะการรวมกลุ่ม การอบรมความรู้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระบวนการปลูกพืช การเข้ารับการตรวจมาตรฐาน และการปรับปรุงวิธีการปลูก ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพตามแบบบันทึกการผลิตพืชตามข้อมูลประจำปี ตามคำแนะนำของนักวิชาการในการประเมินมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ผลการศึกษา

1. ศึกษาลักษณะและรูปแบบการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ตำบลออนใต้

ขั้นตอนแรกของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม คือ การศึกษาถึงแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกผักอินทรีย์ ผลจากการลงพื้นที่ ได้ผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบการผลิตดังนี้

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ หมู่ที่ 6 บ้านแม่ผาแห่น ตำบลออนใต้ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2557 ภายใต้แนวคิดการพัฒนาอาชีพปลูกพืชผักทางการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมี มีเกษตรกรจำนวน 60 ครัวเรือน เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม ภายใต้คำแนะนำของหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมวิชาการเกษตร สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาการเกษตร และเทศบาลตำบลออนใต้ เพื่อให้เกิดการผลิตพืชผักอินทรีย์ต้นแบบในพื้นที่ เพื่อให้คนในชุมชนมีแหล่งอาหารที่ปลอดภัยและเพียงพอสำหรับ

การบริโภค ภายใต้วิสัยทัศน์ เป็นแหล่งผลิตอาหารอินทรีย์ต้นแบบที่ยั่งยืนของชุมชน โดยมีพันธกิจในการยกระดับการผลิตสินค้าทางการเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

การรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ เป็นการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตร สำหรับการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ร่วมกับการทำการประมง เลี้ยงปลาและสัตว์น้ำ เพื่อประกอบอาชีพ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การทำการตลาดในนามกลุ่ม เพื่อจำหน่ายสินค้าและอาหารแปรรูปที่ผลิตขึ้น รวมทั้งการเป็นศูนย์เรียนรู้ในการทำการเกษตรอินทรีย์

โครงสร้างในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แบ่งเป็น 1) ธนาкарดิน เน้นการปรับปรุงคุณภาพของดิน มีการทำปุ๋ยหมัก ทำน้ำหมัก การปรับปรุงดินโดยใช้วัสดุทางธรรมชาติและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การเลี้ยงไส้เดือน การใช้ปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพ โดยใช้ปัจจัยการผลิตที่มีมากในพื้นที่ ได้แก่ มูลวัว แกลบ กากน้ำตาล รวมทั้งเศษพืช 2) ธนาคน้ำ มีการพัฒนาแหล่งน้ำ การขุดเจาะบ่อบาดาล รวมทั้งการขุดลอกคลองและฝายเก็บกักน้ำในพื้นที่ เพื่อให้มีน้ำใช้ในการทำการเกษตรอย่างเพียงพอ 3) ธนาการผลิตพันธุ์ จัดหาเมล็ดพันธุ์ มีการจัดเก็บ การบันทึกข้อมูล เมล็ดพันธุ์ การจำหน่ายเมล็ดพันธุ์พืช และ 4) ธนาการต้นไม้ จัดการข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์พืชในท้องถิ่น มีการจัดจำหน่ายพันธุ์พืช

แผนการดำเนินงานในการปลูกพืชผักเกษตรอินทรีย์ เน้นการเพาะปลูกพืชระยะสั้น เช่น ผักคะน้า ผักกาด ผักกะหล่ำปลี ผักกวางตุ้ง บวบ ฟัก ฟักทอง ถั่วฝักยาว มะเขือ พริก ตะไคร้ และพืชสมุนไพร มีหน่วยงานของรัฐ เช่น กรมวิชาการเกษตร สำนักงานพัฒนาชุมชน เข้าไปอบรมทางวิชาการเกี่ยวกับการปลูกพืชโดยไม่ใช้สารเคมี ทำให้ทางกลุ่ม เกิดแนวคิดในการทำการเกษตรตาม

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จึงได้มีการเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มเติมจากโครงการวิจัยนี้ โดยสมาชิกของกลุ่มแต่ละราย จะยื่นขอรับรองการปลูกเป็นแบบเดี่ยว เนื่องจากข้อกำหนดในการขอใบรับรองมาตรฐานจะต้องมีการยื่นเอกสารเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดิน รายบุคคล การปลูกพืชแต่ละชนิด การเข้ารับการตรวจสอบ ตลอดจนการปรับปรุงตามคำแนะนำรายบุคคล เพื่อพิจารณาจากศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ทำการผลิตเกษตรอินทรีย์มานาน ประกอบกับทำเลที่ตั้งในพื้นที่ มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ จึงได้เกิดการพัฒนาการผลิต เพื่อยกระดับเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เกิดขึ้น

2. พัฒนาการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ขั้นตอนที่สองของการวิจัย เป็นการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ผลการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มีดังนี้

2.1) การเข้ารับการอบรมทางวิชาการตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มีวิทยากรจากสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ จัดอบรมในวันที่ 2-3 มิถุนายน 2564 ณ เทศบาลตำบลออนใต้ มีผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์ จำนวน 40 คน เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม ได้รับความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในแต่ละขั้นตอน พร้อมกับได้มีการกำหนดขั้นตอนการยื่นสมัคร และใบสมัครให้แก่เกษตรกรที่ต้องการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นรายบุคคล การจัดอบรมในครั้งนี้เป็นการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จากความรู้ที่เกษตรกรมีอยู่ พร้อมกับการนัดหมายขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ให้แก่สมาชิก ซึ่งการขอเข้ารับการตรวจประเมินมาตรฐานในครั้งนี้ เป็นการยื่นขอรับการตรวจเป็นครั้งแรกนับจากมีการก่อตั้งกลุ่ม

ขั้นตอนที่สามของการวิจัย เป็นการสังเกตการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการผลิตตามมาตรฐาน

เกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย ระบบการผลิต การตรวจสอบคุณภาพ การปรับปรุงคุณภาพการผลิต มีผลการดำเนินงานดังนี้

2.2) การลงพื้นที่ที่ตรวจแปลงของเกษตรกรในแต่ละรายที่ยื่นขอใบรับรองมาตรฐาน เป็นการลงพื้นที่เพื่อตรวจแปลงปลูกพืช มีนักวิชาการจากสำนักวิจัยและพัฒนาฯ ลงพื้นที่ในวันที่ 21-24 มิถุนายน 2564 มีสมาชิกกลุ่ม จำนวน 20 คน ยื่นเอกสารและขอเข้ารับการตรวจแปลงรายบุคคล ข้อมูลในการตรวจประกอบด้วย 1) การตรวจพื้นที่ สภาพทั่วไปของฟาร์ม ห้ามใช้สารตัดต่อพันธุกรรม การฟื้นฟูดิน การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ 2) การตรวจคน โดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการจัดการฟาร์ม ความเข้าใจในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 3) การตรวจปัจจัยการผลิตที่ใช้ สิ่งที่ทำมาทำปุ๋ยหมัก การตรวจแนวกันชนที่สามารถป้องกันได้ การไม่ปลูกพืชคู่ขนาน และ 4) การตรวจความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน มีการตรวจแหล่งน้ำ หลักฐานที่ใช้ในการตรวจ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การตรวจหลักฐานร่องรอย การจดบันทึกการปลูกพืช และการจัดสัดส่วนพื้นที่ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ผลการตรวจแบบบันทึกการผลิตพืชประจำปีของเกษตรกรที่ขอรับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์รอบที่หนึ่ง มีเกษตรกรเข้าร่วม จำนวน 14 คน ภายใต้การตรวจจากนักวิชาการการเกษตร จำนวน 2 คน โดยการสำรวจแปลง และการตรวจแบบบันทึกการปลูกพืช มีเกษตรกร จำนวน 10 คน ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการตรวจในรอบที่หนึ่ง และมีเกษตรกรจำนวน 4 คน ไม่ผ่านการตรวจรับรอง พร้อมกับขอยกเลิกการขอรับรอง เนื่องจากไม่สามารถดำเนินการปรับปรุงวิธีการปลูกพืชตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้ ซึ่งเกษตรกรที่ผ่านการตรวจรับรองในรอบที่หนึ่ง จะได้รับคำแนะนำจากนักวิชาการ ให้มีการแก้ไขแนวกันชน เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสารเคมีและสัตว์เลื้อย มีการปลูกชนิดอื่นเป็นแนวกันชน หรือการจัดทำแปลงในลักษณะโรงเรือน รวมทั้งคำแนะนำในการบันทึกการปลูกพืช พร้อมกับมีการนัดหมายการตรวจรอบที่สอง

ในช่วงเดือนตุลาคม เพื่อติดตามการแก้ไขและการปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.3) การเข้ารับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์รอบที่สอง ในช่วงเดือนตุลาคม 2564 เป็นการตรวจหลังจากการตรวจรอบที่หนึ่งไปแล้ว เพื่อติดตามการแก้ไขและปรับปรุงพื้นที่ของเกษตรกร

Figure 1. Four planting plots that passed second round of organic agricultural standard inspection

ขั้นตอนที่สี่ของการวิจัย เป็นการสะท้อนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มีผลการดำเนินงานดังนี้

1) พิจารณาจากจำนวนผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในครั้งแรก มีเกษตรกร จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของสมาชิก 60 คน สนใจเข้าร่วมอบรมเพื่อขอรับรองการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรได้ดำเนินการปลูกพืช และมีการยื่นใบสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.33 ของสมาชิกทั้งหมด และมีเกษตรกรเข้ารับการตรวจรอบที่หนึ่ง จำนวน 14 คน และมีผลตรวจผ่าน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานรอบที่สอง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 แสดงถึงจำนวนเกษตรกรที่เข้าการอบรม การปลูกพืช และเข้ารับการตรวจรับรองมาตรฐาน มีจำนวนลดลงจากผู้สนใจครั้งแรก

2) ระบบการปลูกพืชตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มีหลักการและข้อกำหนดที่เป็น

รวมทั้งตรวจสอบผลผลิตที่ปลูกได้ในพื้นที่ของเกษตรกรในแต่ละแปลง (Figure 1) มีการชั่งน้ำหนักผลผลิต การจัดทำบรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่ายให้กับลูกค้า มีเกษตรกรที่เข้ารับการตรวจมาตรฐานรอบที่สอง และมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์จำนวน 4 คน

มาตรฐาน กระบวนการผลิตเริ่มตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ การปรับปรุงคุณภาพดินและน้ำด้วยอินทรีย์วัตถุ การป้องกันและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ทำให้เกิดมลพิษต่อการปลูก การรักษาความเป็นอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่การผลิต ซึ่งเป็นกระบวนการผลิตที่เกษตรกรจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานอย่างเคร่งครัดในทุกขั้นตอน ทำให้เกษตรกรบางรายที่ได้รับคำแนะนำปรับปรุงการผลิต ไม่สามารถดำเนินการได้ จึงมีการขอยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ

3) รูปแบบการขอใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นการขอใบรับรองมาตรฐานของเกษตรกรรายบุคคล ลักษณะพืชที่ปลูก เป็นพืชผักสวนครัว พื้นที่ปลูกอยู่ในบริเวณเดียวกับบ้านพักอาศัยและร้านค้า จึงทำให้เกษตรกรบางรายไม่สามารถรักษาการผลิตที่เป็นเกษตรอินทรีย์ในทุกขั้นตอนได้ ทำให้ขอยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ

แผนภูมิแสดงกระบวนการและผลลัพธ์ของการยกระดับการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

(Figure 2) เริ่มจาก 1) ศึกษาถึงแผนการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ต้องการยกระดับการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 2) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 3) การสังเกตการณ์เกี่ยวกับการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่มีการจัดการระบบการผลิต การตรวจสอบคุณภาพ และการ

ปรับปรุงคุณภาพ 4) การสะท้อนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกษตรกรที่เข้ารับตรวจแปลงได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ พร้อมกับการนำข้อเสนอแนะจากนักวิชาการมาปรับปรุงการผลิต เพื่อให้เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

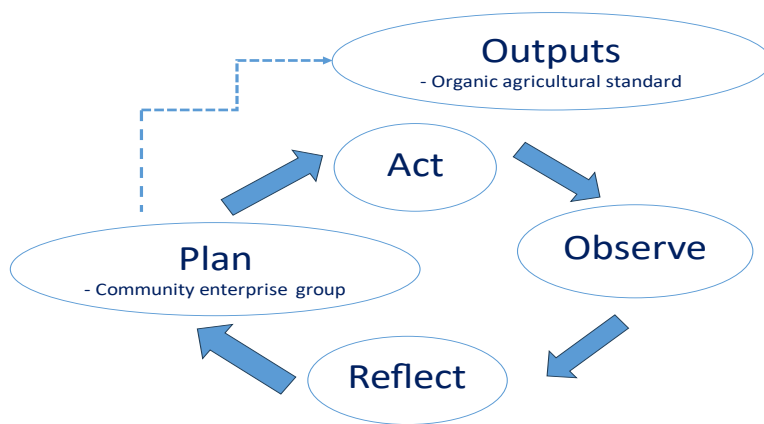

Figure 2. The process and outputs of productivity enhancement of organic vegetables planting community enterprise group to organic agricultural standard

3. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มีดังนี้

1) การรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้ได้ใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายบุคคล มีปัญหาเกี่ยวกับระบบการปลูกพืชที่ไม่ใช้สารเคมี การจดบันทึก การทำแนวกันชนตลอดจนทุกขั้นตอนการผลิตที่เป็นเกษตรอินทรีย์พิจารณาจากจำนวนเกษตรกรที่มีความสนใจเข้าร่วมอบรมในครั้งแรก จนถึงระบบการผลิต การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมี

จำนวนลดลง เนื่องจากเกษตรกรไม่สามารถดำเนินการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในทุกขั้นตอนได้

2) ลักษณะการปลูกพืชของเกษตรกร เป็นการปลูกพืชแปลงเดี่ยว แต่แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ การดูแล และวิธีการจดบันทึกที่แตกต่างกัน ควรมีการเรียนรู้จากเกษตรกรตัวอย่างที่มีความชำนาญในการทำเกษตรอินทรีย์ จนได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นสมาชิกหลักของกลุ่ม เพื่อให้เกษตรกรคนอื่น ๆ ได้ศึกษาเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ อันจะให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกพืชตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทำให้มีผู้เข้ารับการขอใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในจำนวนเพิ่มมากขึ้นได้ ภายใต้การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสามารถขยายผลการดำเนินงานไปยังพื้นที่อื่น ๆ ได้

3) จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่การเข้ารับการอบรม การยื่นคำขอ การเข้ารับ การตรวจรับรองมาตรฐานรอบที่หนึ่ง และรอบที่สอง มีจำนวนลดลง เนื่องจากเงื่อนไขมาตรฐานเกษตร อินทรีย์มีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ยื่น การ ตรวจประเมิน ปัจจัยการผลิตและเมล็ดพันธุ์ การ จัดการและการปรับปรุงดิน การกำจัดศัตรูพืช การ ทำแนวกันชน การเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว ใน การตรวจติดตามประเมินในแต่ละครั้ง มีคำแนะนำให้ มีการแก้ไขปรับปรุงจากนักวิชาการ เพื่อแก้ไข ข้อบกพร่องภายใน 180 วัน จึงทำให้เกษตรกรบาง ราย ไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ เนื่องจากไม่สะดวก ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลทำให้มีเกษตรกร เข้าร่วมในโครงการ มีจำนวนลดลง

4) มาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ มีข้อ ปฏิบัติที่ดีต่อสุขภาพของเกษตรกร รวมถึงการใช้วัสดุ ธรรมชาติที่ไม่ใช้สารเคมีในทุกขั้นตอนการผลิต รวมทั้งการปลูกพืชที่เป็นแนวกันชน แต่มีเกษตรกร บางรายทำการผลิตพืชชนิดอื่นในพื้นที่ เช่น สวน ลำไย สวนมะม่วง ไม่สามารถเปลี่ยนเป็นการปลูกพืช แปลงเดียวได้ ทำให้เกษตรกรบางรายไม่ต้องการเข้า ร่วมการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

วิจารณ์

ข้อค้นพบเกี่ยวกับการยกระดับการผลิต ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ตาม มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ตำบลออนใต้ พิจารณาได้ ดังนี้

1) ลักษณะและรูปแบบการรวมกลุ่มของ วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักอินทรีย์ตำบลออนใต้ เกิดขึ้นภายใต้ต้นแบบของการรวมกลุ่มของคนใน ชุมชนที่ต้องการยกระดับการผลิต และพัฒนาสินค้า ทางเกษตรสู่การเป็นแหล่งอาหารที่ปลอดภัย ภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ผลการดำเนินงาน ของกลุ่ม สามารถใช้เป็นต้นแบบของเกษตรกรใน พื้นที่อื่น เพื่อเพิ่มจำนวนเกษตรกรที่ปลูกพืชตาม มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มีความสอดคล้องกับ

งานวิจัยที่เป็นการพัฒนาเพื่อยกระดับการผลิตของ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ของ Pompranee (2015) อันก่อให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ผ่าน 1) กระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม 2) การจัด กระบวนการสร้างความรู้ ผ่านเวทีประชุมกลุ่ม เพื่อ กำหนดการเรียนรู้ร่วมกัน 3) การจัดกระบวนการ กระจายความรู้ 4) การจัดกระบวนการเรียนรู้จาก การปฏิบัติ และ 5) การสร้างอัตลักษณ์ของเกษตรกร ต้นแบบ เพื่อทำการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับ สภาพของพื้นที่ รวมทั้งสอดคล้องกับองค์ความรู้ ในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนของ Phuangprayong (2018) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาใน พื้นที่ เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของคนและชุมชน งานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อยกระดับการผลิต ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานวิชาการทั้งในและ นอกพื้นที่ รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อให้เกิดการยกระดับการผลิตเข้าสู่การรับรอง มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และงานวิจัยนี้ยังสอดคล้อง กับยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศ

2) ปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรมีการ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตจากการใช้สารเคมี มา เป็นการทำเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากการใช้สารเคมี ส่งผลเสียต่อสุขภาพของเกษตรกร จึงทำให้เกิดการ รวมกลุ่ม เพื่อทำการผลิตเกษตรอินทรีย์ ภายใต้ ต้นแบบของเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาชีวิต ของเกษตรกรให้ยั่งยืนของ Suridechakul (2021) พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ เป็นปัจจัยสำคัญทำ ให้เกษตรกรมีสุขภาพดี เนื่องจากไม่ได้สัมผัสสารเคมี ที่เป็นพิษ ทำให้มีคุณภาพในการดำเนินชีวิต เกิดการ ทำงานในชุมชน และมีความมั่นคงในการทำงาน

3) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มทำการ ผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากเกษตรกรมีทัศนคติ ที่ดีสำหรับการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ และเกษตร อินทรีย์เป็นการผลิตที่สร้างความปลอดภัยต่อ เกษตรกรที่เป็นแรงงานทำการผลิต และมีความ

ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaisaeng (2021) พบว่า การยอมรับของเกษตรกรต่อการทำเกษตรแบบอินทรีย์ เนื่องจากเกษตรกร มีพฤติกรรมยอมรับเกษตรแบบอินทรีย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และตัวแปรทัศนคติมีความสัมพันธ์กับค่านิยมต่อการทำเกษตรแบบอินทรีย์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pinthong *et al.* (2021) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของเกษตรกรอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ทัศนคติต่อการผลิตมะพร้าวอินทรีย์มีผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในเชิงบวกคือ เกษตรกรมีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อการผลิตมะพร้าวอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น การยอมรับการผลิตมะพร้าวอินทรีย์จะเพิ่มมากขึ้น

4) กระบวนการพัฒนาเพื่อยกระดับการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้าสู่การผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นกระบวนการผลิตที่อาศัยภูมิปัญญาของท้องถิ่นในพื้นที่ มีการรวมกลุ่มเพื่อทำการเกษตรแบบอินทรีย์ภายใต้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งในและนอกพื้นที่ เพื่อเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายพืชที่เป็นเกษตรอินทรีย์ให้แก่ผู้บริโภค ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phuworakij *et al.* (2024) ที่ได้ศึกษาถึงการจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปภายใต้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการประเมินศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่สร้างสรรค์ คำนึงถึงความต้องการซื้อของผู้บริโภค รวมทั้งการสร้างผลิตภัณฑ์ที่แสดงอัตลักษณ์ชุมชน

5) จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่การเข้ารับการอบรม การปลูกพืช การตรวจและปรับปรุงการผลิต มีจำนวนลดลง เนื่องจากเกษตรกรจะต้องผ่านการตรวจ และมีการปรับปรุงการปลูกพืชในทุกขั้นตอน จึงทำให้มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ มีจำนวนลดลงจากผู้สนใจในครั้งแรก มีเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

จำนวน 4 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.67 ของจำนวนสมาชิก เนื่องจากในครั้งนี้ เป็นการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นครั้งแรก ซึ่งผู้ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน เป็นสมาชิกหลักของกลุ่ม สามารถใช้เป็นเกษตรกรต้นแบบให้แก่สมาชิกท่านอื่น หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อื่นที่สนใจเข้ารับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้

6) ทางด้านปัญหาและอุปสรรคการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อยกระดับเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตที่เป็นเกษตรอินทรีย์ในทุกขั้นตอน ทำให้มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการเพื่อขอรับรองมาตรฐานมีจำนวนลดลง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการอบรมความรู้ให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงระบบการปลูกพืชตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Larnlua *et al.* (2022) ได้ศึกษาถึงรูปแบบการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตทางการเกษตรเพื่อสุขภาพ พบว่า องค์ประกอบหลักที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาผู้ประกอบการ ประกอบด้วย ด้านความรู้ของผู้ประกอบการ คือ สารสนเทศที่นำไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการเกษตร เพื่อผลิตเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่การผลิต การตลาด และการขนส่ง ซึ่งจะทำให้การรวมกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง สามารถทำการผลิตตามศักยภาพของชุมชน อันจะ ได้ การ ร ับ ร อง ม า ต ร ฐ า น การ ผลิต ทำให้จำหน่ายสินค้าได้เพิ่มมากขึ้น

สรุป

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการรวมกลุ่ม มีการกำหนดแผนการดำเนินงาน มีการเข้ารับการอบรมทางวิชาการ มีการพัฒนาคุณภาพ มีการยื่นเข้ารับการตรวจรับรอง และมีการปรับปรุงผลการดำเนินงาน เนื่องจากข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรอบที่หนึ่ง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ของ

สมาชิก และรอบที่สอง มีเกษตรกร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน เนื่องจากเป็นการขอรับการรับรองครั้งแรก ในการปลูกพืชแบบเดี่ยวรายบุคคล ผลการวิจัยแสดงถึงการยกระดับการผลิตจนผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ คือ เกษตรกรได้รับการอบรมความรู้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยใช้เป็นต้นแบบในพื้นที่อื่น ๆ ได้ และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศในการปลูกพืชตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

เอกสารอ้างอิง

- Chaisaeng, V. 2021. Farmers adoption of organic farming: An application of the theory of planned behavior and expectancy value. *Journal of Economics and Management Strategy* 8(2): 122-142. (in Thai)
- Jiawiwatkul, U. 2010. Participatory Action Research: Concept Principle and Lesson. P.A Living, Bangkok. 132 p. (in Thai)
- Kanta, T. and A. Tasena. 2022. Guidelines for developing farmers leading to organic agriculture system of the housewife community enterprise group in Ban Kokko, Maekasa sub-district, Mae Sot district, Tak province. *Journal of Rajabhat Phetchabun* 24(1): 67-75. (in Thai)
- Lamlua, P., S. Wisuttapaet and T. Roopsing. 2022. Model development for agricultural health product producers. *Technical Education Journal: King Mongkut's University of Technology North Bangkok* 13(1): 1-12. (in Thai)
- Lertpongpiroon, P. 2022. An analysis potential and cost of production of community enterprises in Ontai Sub-district for sustainable development. *Journal of Strategy and Enterprise Competitiveness*. 1(1): 18-31. (in Thai)
- Louangphan, J., P. Kruekum, P. Parapanya and K. Areesrisom. 2022. Factors influencing organic agriculture standards practices of organic vegetable farmers in Vientiane Capital, Lao Peoples's Democratic Republic. *Journal of Agricultural Production* 4(2): 116-127. (in Thai)
- Maneechoti, S. and D. Athinuwat. 2019. Success impacts on organic farming in small farmer community in Nakhon Sawan province. *Thai Journal of Science and Technology* 8(6): 596-608. (in Thai)
- Mingchai, C. 2021. Socially-engaged scholarship: A systemic approach and academic benefits. *Area Based Development Research Journal* 13(5): 296-309. (in Thai)
- Phuangprayong, K. 2018. Roles of creative economy and innovative behavior for community enterprise development in Thailand. *Journal of Development Studies Thammasat University* 1(1): 220-252. (in Thai)
- Phuworakij, P., S. Duanguppama and K. Donsophon. 2024. Management products under the local wisdom of community enterprises groups, Mueang Kalasin district, Kalasin province. *Journal of Community*

Development and Life Quality 12(2): 117-127. (in Thai)

Pimsawat, J. and P. Treewannakul. 2018. Opinions on organic agriculture of consumers in Sampran model. Agriculture Science Journal 49(2): 113-124. (in Thai)

Pinthong, S., N. Yingwad and W. Niemhom. 2021. Factors affecting adoption of organic coconut production of farmers in Bang Saphan district, Prachuap Khiri Khan province. Journal for Social Sciences Research 12(1): 192-211. (in Thai)

Pompranee, P. 2015. Development of innovation and knowledge of agriculture appropriate technology by sufficiency economy of philosophy transfer to farmers in the community, Nakhon Pathom. Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences) 8(1): 134-149. (in Thai)

Sookplung, D., C. Thawornratana and A. Jai-aree. 2022. Factors affecting organic farming of farmers in Suphan Buri

province. Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences 5(3): 1166-1184. (in Thai)

Suridechakul, W. 2021. Sustainable development of quality of life of agriculture farmers by organic agriculture: A case study of organic agriculture community, Khlongyong subdistrict, Phutthamonthon district, Nakhonpathom province. Academic Journal for the Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University 4(3): 7-21. (in Thai)

Ueasangkomsate, P., K. Suthiwartnareuept and R. Chaveesuk. 2018. Organic agriculture practice, competitive advantage and cost performance for Thai farmers. Chulalongkorn Business Review 41(160): 102-135. (in Thai)

Xie, Y., H. Zhao, K. Pawlak and Y. Gao. 2015. The development of organic agriculture in China and the factors affecting organic farming. Journal of Agribusiness and Rural Development 2(36): 353-361.